

těchto služebností je tudíž — jak již řečeno — převládající prospěch národohospodářský a ten tu je patrně, když — jak Peyrer vytýká (viz jeho *Österr. Wasserrecht*) — průmyslový neb hospodářský význam podniku vyváží újmy a obtíže, jež vzejdou třetímu vykonáním práva donucovacího.

Za to však není potřebí, by podnik sloužil zájmu veřejnému, by přímo nebo nepřímo se ho zúčastnil stát neb obec neb ústav veřejný. Výraz »převládající prospěchy« vykládati sluší pro národní hospodářství v ten smysl, že není snad potřebí naprosto vynikajícího významu takového podniku pro národní hospodářství, stačí, když národohospodářské prospěchy, jichž se lze od podniku nadíti, vyváží újmy vzniklé cizímu pozemku zřízením služebnosti (rozh. min. o. ze dne 20. února 1872 č. 4987, »*Zeitschr. für Verw.*« r. 1872 str. 92). Též platí hořejší předpis při stavbách odvodňovacích zejména tehda, když jde o odvodnění míst, ulic a silnic (rozh. min. o. ze dne 15. února 1881 c. 1704 str. 342).

IV. Též k vodě soukromé lze služebnosti zříditi, pokud jí vlastník nepotřebuje, pokud se týče vody ve lhůtě úřadem mu stanovené nepoužije; může pak osoba třetí žádati, by jí voda soukromá byla vlastníkem ku prospěšnému užití za přiměřenou náhradu přenechána (§ 15 lit. a říš. vod. z.). Toto právo požívací lze propůjčiti zejména osadám a obcím, pokud vody potřebují a vlastník jí může postrádati (§ 16 ř. z. v.).

Služebnost okapu (*servitus stillicidii, fluminis recipiendi*) jest služebnost domovní, kterou definuje § 489 o. o. z. jako právo vodu dešťovou (též sněhovou) volně nebo po žlabu odváděti na cizí střechu. Služebnost tato je identickou se služebností uvedenou v § 475 č. 6 o. o. z., jež záleží v právu okap vésti na cizí pozemek. Ohledně služebnosti okapu, která tudíž zavazuje povinného ku snášení, platí povšechné předpisy o služebnostech a jsou předpisy § 489 jen jich užitím. Zejména platí zde: 1. Oprávněný může zvýšiti svou střechu, tudíž změnití směr a množství odtékající vody, avšak musí učiniti taková opatření, by se tím služebnost nestala obtížnější (§ 484 o. o. z.). 2. Oprávněný musí dáti často napadlý sníh odkliditi, to z toho důvodu, by množství vody se zbytečně nerozmnožilo (§ 484 2. věty). 3. Oprávněný musí žlaby k odtoku určené v pořádku udržovati (§§ 482, 483 o. o. z.). Zda ostatně nutno vodu odváděti po žlabech závisí na tom, jakého obsahu je služebnost. Za příčinou bližší charakteristiky služebnosti okapu poukazuje Stubenrauch (II. díl *Sachenrecht* 679) k tomu, že když voda dešťová dopadá se střechy následkem přirozené polohy této, beze zvláštního zařízení (tudíž ne proudem, nýbrž po kapkách) na pozemek sousedův, není k jejímu přijímání právě tak zapotřebí zvláštní služebnosti, jako k otevření okna ve vlastní zdi. Ostatně může býti odtékající voda vlastníkovu sousedního pozemku v leckterém směru užitečnou a může si v tomto případě vymíniti, by mu nebyla voda odváděna (§ 476 č. 12 o. o. z.), což by jinak vlastníkovu příslušelo na základě jeho práva vlastnického.

Služebnost okna je služebnost domovní, dle níž může oprávněný v cizí zdi okno sobě učiniti (§§ 475 č. 3 a 488 o. o. z.) a tím zjednatí své budově světlo a vzduch. Římské právo rozeznávalo »*servitus ne luminibus officatur*«, jež spočívala v tom, že zavázaný nesměl nic učiniti, »*quominus coeli videri possit*«, čím by přítok světla neb vzduchu byl odňat nebo ztenčen, a »*servitus prospiciendi*«, při které mohl žádati oprávněný, by mu byla vyhlídka neztenčeně zachována, pokud se týče udržena. Ra-

kouské právo stojí ohledně služebnosti okna na půdě práva římského, služebnost okna zahrnuje jen právo k světlu a vzduchu, nikoliv však i právo k vyhlídce. Toto poslední právo musilo by mu býti zvláště uděleno. Služebnost okna nelze dále stotožňovati s právem vlastnickým sdělati sobě okno ve vlastní zdi, byť i to bylo sousedu obtížným. Soused nemůže žádati, by okno prolomené ve vlastní zdi do jeho dvora bylo zamřížováno nebo by křídla okna nezasahovala při otevírání do vzduchového prostoru sousedova (rozh. ze dne 7. října 1887 č. 9612, sb. 11.773; ze dne 13. ledna 1886 č. 15.208, sb. 10.897; ze dne 25. listopadu 1885 č. 12.134, sb. 11.381). Pouhé tedy otevírání okna ve vlastním domě nejeví se tedy dle toho, co bylo řečeno, jako nějaké jednání, které by bylo zasahováním do cizí držby a užíváním odpíracího práva ve smyslu §§ 312 a 313 o. o. z., neboť takovým jednáním soused není s to účinně bránit (rozh. ze dne 28. ledna 1879 č. 483, časop. »Ger. Halle« r. 1879 č. 44). Prolomení okna jest disposice vlastníku příslušející a vnikání světla a vzduchu přirozeně právní důsledek toho a nezakládá žádnou služebnost. Podobně je soused také oprávněn na svém dvoře před oknem sousedícího domu svá plná a nezkrácená práva vlastnická vykonávati, na př. dříví narovnat na své půdě stěnu zříditi a j. v. (rozh. ze dne 3. března 1870 č. 2310, sb. »Gl. U.« č. 2310). Služebnost okna vzniká dle předpisu § 313 o. o. z. tím, že okno do vzduchu nebo prostoru sousedova se otevře a že na sousedu se žádá, aby tento sdílení světla a vzduchu po případě i vyhlídky snášel, a že tento tak učiní, aneb tím že poslednějším na zákaz prvního opomene jemu světlo, vzduch (případné i vyhlídku) odníti; při posouzení otázky, zda služebnost byla dle práva nabyta, bude se tedy vždy o to jednat, zda je tu takový poměr moci, který k výkonu služebnosti okna opravňuje (rozh. ze dne 23. června 1875 č. 5576, sb. »Gl. U.« č. 5771). Služebnost okna nenabývá se také tím, že okno po 30 let do vzdušného prostoru sousedova bylo otevíráno, jelikož ku zachování služebnosti nějaké nestačí jen pouhá skutečnost, jako taková, nýbrž potřebí též vykonávání její jako práva. Nabytí držby afirmativní služebnosti závisí na uznání tohoto právního držení. Rozh. ze dne 28. června 1876 č. 1287 časop. »Ger. Zeit« r. 1876 č. 91, poznamenává, že pouhé opomenutí odporu nezakládá ještě žádné služebnosti; při tom však musí přece býti uvážena otázka, zda opomenutí odporu trávající 30 let ve skutečnosti uznání právní držby dotyčné služebnosti v sobě nezavírá, zvláště tehdy, když z jednotlivých okolností jde na jevo, že se na služebnost více méně jakožto na právo nárok činí.

Služebnost pastvy.

I. Část všeobecná.

Vzhledem k povšechné zásadě § 354 o. o. z., dle něhož může vlastník věci touto dle své libovůle nakládati a každého jiného z podobného nakládání vyloučiti, dlužno i vlastníkovu pozemku neobmezené právo zaručiti, by své pozemky dle své libovůle jakýmikoliv plody osázel a tak dle svého nejlepšího zdání pokud možná největšího užítu docílil; ovšem přísluší mu volnost ta potud, pokud jinému pořadem práva nebude právoplatně přiznána služebnost pastvy, jíž on se i proti vůli vlastníka pozemku domáhal (min. nař. ze dne 24. července 1857 č. 6436). Dle nejv. rozh. ze dne 25. ledna 1819 a 2. května 1831 může vlastník pozemku na svých rolích a lukách svůj vlastní dobytek pásiti, zakázáno je však bezvýminečně a v každou dobu roční pásiti na rolích a lukách, děje-li se tak proti vůli